

Lämnas per e-post till
s.remissvar@regeringskansliet.se
och med kopia till s.hc@regeringskansliet.se.
Socialdepartementet

20241227

Dnr S2024/01708

Remissvar över betänkandet SOU 2024:66 Livsviktigt lärande - fler vägar till kunskap för att förebygga suicid

Sammanfattning

Vi instämmer i utredarens övergripande förslag för att utveckla det suicidpreventiva lärandet i samhället. Vi är positiva till att suicid utreds mer strukturerat och att utredaren har gjort etiska avvägningar i frågan. Utredningen konstaterar att efterlevandestödet skulle behöva utvecklas. Här önskar vi lämna synpunkter inom området som rör elevhälsans potentiella arbete. Det är av stor vikt att skolan inte blir en behandlande instans eftersom verksamheten redan utför en annan typ av arbete som är av stor vikt för återhämtning efter anhörigs suicid.

Bakgrund till yttrandet

Som elevhälsopersonal ser vi behov av mer samlad information och statistik kring hur skolan eventuellt bidrar till ökad risk för suicid. Barn och unga spenderar stor del av sitt liv i skolan och vi har ett uppdrag att främja hälsa och utveckling. Ju mer information vi får gällande ungas omständigheter och livsvillkor vid tiden för suicid, desto större möjligheter får vi att sätta in relevanta förebyggande insatser. Utifrån ovanstående resonemang anser vi att en nationell utredningsfunktion är relevant.

Vårt uppdrag i skolan är att främja lärande och utveckling¹. Skolan som en trygg plats där vardagen är så normal som möjligt är en stor skyddsfaktor vid traumatiserande händelser². Det räcker ofta med trygga, positiva och hänsynsfulla relationer till engagerade "viktiga vuxna", exempelvis lärare som ger utrymme för lärande och lek, för att barn och unga ska återhämta sig, skriver Skolverket. Förutsägbarhet, rutiner och "vanligt" skolarbete och kamratrelationer rekommenderas snarare än att under skoldagen exponeras för det som är svårt. Rekommendationer vid krisstöd handlar mycket om att bibehålla och skapa så mycket rutin och vardag som det går för att återskapa lugn och stabilitet. En svår händelse påverkar även elevens förmåga till inläring och koncentration, vilket är ytterligare ett

¹ Skollag 2010:800

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/inspiration-och-reportage/verktyg-for-att-mota-barn-och-unga-som-har-genomgatt-trauma---tmo>

Hedrenius, S. & Johansson, S.(2013). *Krisstöd vid olyckor, katastrofer och svåra händelser - att stärka människors motståndskraft*. Natur & Kultur.

skäl till att noggrant trygga upp elevens skolvardag så att bristande måluppfyllelse inte försämrar den psykiska hälsan än mer.

Utifrån dessa utgångspunkter bör skolans roll för efterlevandestöd handla om att åstadkomma en neutral miljö där eleven kan vila från att behöva hantera sitt trauma eller sorg. Skolans och elevhälsans uppdrag bör fokuseras till att skapa en tillgänglig lärmiljö för eleven så att det fortsatt är en trygg plats att lära sig och utvecklas.

Allmänna synpunkter

Ovan står beskrivet grunden till föreningens yttrande om att fokusera på lärmiljön och trygga relationer som efterlevandestöd. Om eleven bearbetar förlusten av en anhörig i skolmiljön riskeras en förlust av normalitet i vardagen, upplevelse av trygghet och möjligheten att vilsamt tänka på annat. Vi ser också en risk att en sörjande elev utvecklar problematisk frånvaro om skolmiljön kopplas ihop med smärtsamma minnen.

Vi ser även en risk med ett utökat uppdrag för elevhälsan. I dagsläget finns det ofta utrymme för elevhälsopersonal att bidra med sin professionskunskap för att vägleda lärare till trygga relationer med eleven och skapa en skolmiljö som är gynnsam som efterlevandestöd. Vi ser risk för mindre fokus på ovanstående, som vi vet ger effekt för efterlevande, om samtalsbehandling ska ske i skolan. Det genomförs redan kris- och stödsamtal av skolkuratorerna. Att utöka detta uppdrag skulle sluka värdefull tid som den pedagogiska verksamheten behöver. Att klara sina studier är en stark skyddsfaktor för framtida livet och hälsan och vi bör fokusera på att stärka det och trygghet i vardagen. Det är vårt uppdrag enligt lag och det går hand i hand med vad som är gynnsamt vid kris och trauma.

Utredaren har funnit att det finns ett behov av högre kunskap om suicid och suicidpreventiva åtgärder i skolan. Här skulle vi vilja förtydliga vilken typ av vägledning skolor kan behöva. Det är bra att personal har kunskap om suicid och hur man kan lägga upp skoldagarna/stödet för efterlevande. Det är viktigt att förmedla att vi ska vara en frizon för en återhämtande vardag och inte vara den primära stödfunktionen om det tangerar behandling. Det kan snarare behövas vägledning för elevhälsan kring vilka tecken man ska vara uppmärksam på kring när förväntad sorgprocess övergår i patologiska symptom som vården behöver titta på.

Sveriges skolkuratorers förening

Caroline Bergh, ordförande

Sofia Hindhammar, styrelseledamot

Karin Nystås, styrelseledamot
